

**Valmiusjohtoryhmän suositus ja perustelu**

6.5.2020 valmiusjohtoryhmä on yksimielisesti antanut suosituksen, että perusopetuksen lähiopetukseen osallistuva oppilas ei osallistuisi lähiopetukseen kahden viikon aikana matkalta palattuaan, mikäli hän on ollut matkalla pääkaupunkiseudulla tai Kemi-Tornio alueella.

Perusteena suositukselle oli, että sillä voitaisiin vähentää taudin leviämisen riskiä Savonlinnassa erityisesti koulukuljetusten yhteydessä. Suosituksella pyrittiin turvaamaan oppilaiden ja koulujen henkilöstön terveenä pysyminen 2,5 viikon ajan, jolloin koulut ovat toiminnassa. Terveystieteiden asiantuntijoiden yleinen arvio on, että suljetussa tilassa, jossa ihmiset ovat lähekkäin, kuten joukkoliikennevälineissä, tartuntariski on huomattavan suuri.

Arvio oli, että koulukuljetuksia ei pystyttäisi kaluston puutteen vuoksi järjestämään riittävillä turvaväleillä. Kouluissamme on paljon oppilaita, joiden vanhempia on töissä vanhusten palveluyksiköissä. Riskinä olisi tällöin, että tauti voisi levitä tätä kautta muun muassa vanhusten hoitolaitoksiin tuhoisin seurauksin.

Viimekätinen virkaoikeudellinen vastuu turvallisuudesta kaupungin omien palveluiden järjestämisessä on kaupungilla. Kaupungilla on yleisvastuu väestön hyvinvointiin, suojeluun ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa sekä erityisvastuu kaupungin vastuulla olevien palveluiden turvallisuudesta.

Savonlinnassa tauti oli tuolloin sammunut ja yli kuukauteen ei ollut yhtään uutta löydettyä tartuntaa ja riskinä oli, että tartuntoja tulee ihmisten liikkumisen myötä. Maassamme on eniten väkilukuun suhteutettuna tartuntoja Uudellamaalla ja Länsi-Pohjassa. Tällä lienee ollut vaikutusta siihen, että Länsi-Pohjassa esimerkiksi Torniossa kouluun jäi tulematta joka neljäs ja Kemissä joka viides oppilas. Ylitorniolla noin joka kolmas oppilas on poissa koulusta lukukauden loppuun saakka. Pääkaupunkiseudulla jäi kotiin noin 8000 oppilasta. Pelkästään jo toukokuun puoliväliin mennessä Uudellamaalla on tullut reilu tuhat uutta tautitapausta. Uusimaa oli eristettynä kolme viikkoa. Eli taudin saamisen riski näillä alueilla liikkuesssa on Savonlinnaan verrattuna huomattavan suuri riippuen tietenkin, missä liikkuu ja miten paljon ihmisiä tapaa.

Suositus tehtiin nimenomaisesti haluten turvata väestömme ja riskiryhmiemme elämää ja terveyttä, koska maskin käyttöönottoaminen todettiin vaikeaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja terveyden-

hyvinvoinninlaitoksen (THL) ohjeen mukaan maskien käyttöä ei yleisesti suositella koulussa tai varhaiskasvatuksessa, mutta maskia voi halutessaan käyttää ottaen huomioon siihen liittyvät ohjeet.

Mikäli THL:n ja AVI:n ohjeita lähiopetuksen ja koulukuljetusten turvallisuuteen liittyen ei noudateta ja toiminnalla terveys vaarannetaan, voi tällöin tulla selvittäväksi oikeudelliset sekä rikosoikeudelliset vastuukysymykset.

### **Suosituksen juridinen asema**

Kyse oli suosituksesta, ei velvoitteesta. Asiaa ei ole esitetty velvoitteena, vaan ainoastaan suosituksena.

Suosituksella ei ole juridista vaikutusta eikä siten ole lainvastainen, jokainen itse arvioi, miten sen ottaa toiminnassaan huomioon. Siten myöskään valmiusjohtoryhmän antama suositus ei ollut ketään velvoittava. Suosituksessa ei ole kyse velvoitteesta. Myös valtiosääntöoikeuden asiantuntijat ovat todenneet, että suositus ei ole velvoite eikä sillä siten minkäänlaista juridista asemaa ja merkitystä vaan sen mukainen toiminta perustuu jokaisen vapaaseen omaan harkintaan.

Valtioneuvoston on esimerkiksi antanut yli 70-vuotiaille suosituksen pysyä kotona, joka on vastoin perustuslain liikkumisvapautta. Pääministeri Sanna Marin on todennut ikäihmisiä koskevasta suosituksesta välttää kontakteja muihin ihmisiin mahdollisuuksien mukaan, että jokainen itse arvio ja harkitsee, miten suosituksia noudattaa.

Suosituksen antaminen on antajiensa mielipide ja perustuslaissa on turvattu oikeus ilmaista mielipiteitä kenenkään sitä ennakolta estämättä.

### **Tartuntatautilaki ja valmiuslaki**

Suosituksessa ei ollut kyse tartuntatautilain mukaisen toimivallan käyttämisestä. Tässä ei määrätty ketään karanteeniin, joissa toimivalta on tartuntatautilääkärillä eikä suljettu mitään palveluyksiköitä, jossa toimivalta on tartuntatautilääkärin esityksestä tartuntatautilain mukaisella toimielimellä.

Asiassa ei ole käytetty valmiuslain keinovalikoimaa.

### **Koulukuljetusten järjestämistä koskeva ohjeistus ja perusopetuslain vastaisuus**

Koulukuljetusten osalta THL ohjeistaa mm. suojautumisen periaatteita

"1. Varmistetaan, että oppilaat eivät matkusta sairaana ja että kuljettaja ei tule sairaana tai oireisena töihin. Tämä on tärkein suojautumistoimenpide.

2. Pidetään etäisyyttä ja pidättäydytään fyysisestä kontaktista (esim. kättely). Tämä koskee sekä oppilaita että kuljettajaa.

3. Korostetaan hyvää yskimis- ja aivastamishygieniaa

4. Huolehditaan käsihygieniasta

5. Huolehditaan kulkuneuvon siisteydestä ja pintojen puhtaudesta.

Esimerkkejä oppilaiden sijoittelusta:

- taksikuljetuksissa henkilöautolla suositeltavin oppilaan sijoituspaikka on takapenkin oikeassa reunassa. Suositeltavaa on myös, että takapenkillä on korkeintaan kaksi oppilasta eli keskimäinen penkki pyritään pitämään tyhjänä.

- hyvä yskimis/aivastamis- ja käsihygienia on ensiarvoisen tärkeää."

Opetushallitus on antanut ohjeita opetuksen järjestämiseen:

Oppilaiden näkökulmasta keskeisiä ovat seuraavat näkökohdat:

Koulupäivän aikana vältetään lähikontakteja esimerkiksi erilaisilla tilajärjestelyillä.

Eri oppilasryhmien välisiä kontakteja vältetään esimerkiksi välituntijärjestelyillä, kouluruokailussa ja muissa siirtymätilanteissa.

Muiden kuin oppilaiden ja koulun henkilökunnan oleskelua koulun alueella tulee välttää.

Kunkin yksikön pitää määritellä omaan tilanteeseensa sopivat käytännöt ja ohjeistaa huoltajia ja perheitä sekä yhteistyökumppaneita toimimaan niiden mukaisesti.

Haasteena on ollut, että opetus- ja kulttuuriministeriön ja opetushallituksen antamat ohjeet ovat vaihtuneet usein sekä etäopetuksen että lähiopetuksen aikana.

Opetushallituksen viimeisin muutettu ohje tuli vasta 15.5.2020, kun lähiopetus on alkanut 14.5.2020.

Opetushallituksen 15.5.2020 muutetun ohjeen mukaan:

- Poissaoloon tulee aina hakea lupa, ja hakemus tulee perustella

- Koulu harkitsee, onko luvan myöntämiselle perusteita

- Opetuksen järjestäjä ja koulu voivat tehdä yleisiä linjauksia poissaololupien myöntämisestä ottaen kuitenkin huomioon oppilaiden oikeus saada perusopetusta

- Poissaoloihin liittyvissä menettelyissä hyvä yhteistyö ja pyrkimys yhteisen näkemyksen löytymiseen kotien kanssa on erityisen tärkeää. Lisäksi poissaoloihin liittyvissä menettelyissä on tärkeää etsiä yhteistä näkemystä kotien kanssa myös pandemiatilanteissa.

Opetushallituksen ohjeet antavat rehtorille laajan harkintavallan poissaolojen myöntämisestä. Normaalioloissakin perusopetuslakia voidaan toteuttaa esimerkiksi kotikoululla, tässä erityistilanteessa

kotikoulua olisi voitu tukea esim. järjestämällä kotiin opetusta. Suomessa ei ole koulupakkoa, vaan oppivelvollisuus.

Perusopetuslain perusteella esi- ja perusopetuksessa sekä muussa perusopetuslain mukaisessa opetuksessa oppilaan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta (perusopetuslaki 25–26 a §, 35 §).

Poissaoloon tulee aina hakea lupa. Huoltaja hakee luvan etukäteen Wilman kautta. Koulu ohjeistaa oppilasta poissaolon aikaisista koulutehtävistä.

Riskiryhmän oppilaalle, jolle hoitava lääkäri on suosittanut kotiin jäämistä, järjestetään opetusta ja tarvittaessa oppilashuollon tukea. Koulut ohjeistavat tästä ko. huoltajia tarkemmin. Lähiopetuksen alkaessa Savonlinnassa lähiopetuksesta oli poissa erilaisista syistä n. 15 % oppilaista (414).

Koulutoimella oli toimintamalli järjestää niiden oppilaiden opetus, jotka olisivat jääneet kotiin suosituksen mukaan.

Opetus olisi järjestetty kuten riskiryhmään kuuluvien oppilaiden kohdalla toimittiin, joten perusopetuslain mukainen toiminta olisi turvattu. Lisäksi olisi ollut mahdollisuus myös järjestää opetus esimerkiksi kotikouluna. Opetuksen järjestämisen lainmukaisuus olisi viimekädessä ratkaistu hallinto-oikeuden päätöksellä.

Poikkeusolojen aikana työmäärä sivistystoimessa on moninkertaistunut. Sivistystoimen työkuormituksesta johtuen suositus annettiin Wilma-viestillä vasta 13.5.2020.

Kaupunginhallitus sai selonteon asiasta 13.5.2020.

Sittemmin valmiusjohtoryhmä perui antamansa suosituksen 14.5.2020.

Kaupunginjohtajan johtoryhmässä on 18.5.2020 annettu sivistystoimialalle toimeksianto, että varmistetaan koulukuljetusten osalta se, että toimitaan THL:n antamien ohjeiden mukaisesti. Tämän asian toimeenpanemisessa on haasteita, koska mm. kalustoa ja kuljettajia ei ole riittävästi.

### **Kaupunginvalmiustoiminta, valmiussuunnitelma ja valmiusjohtoryhmä**

Kaupunginhallitus on 10.2.2020 § 39 kohdalla hyväksynyt liitteenä A olevan Savonlinnan kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan. Valmiussuunnitelmassa määritellään valmiussuunnittelun vastuista ja vastuuhenkilöistä. Operatiivisessa osassa määritellään häiriötilanteiden hallinnan tehtävistä ja tavoitteista sekä kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämis- ja informointijärjestelyistä.

Valmiusjohtoryhmän kokoonpano:

Suunnitelman mukaisesti kaupunginjohtaja on nimennyt valmiusjohtoryhmän, joka koostuu kaupunginjohtajan johtoryhmän jäsenistä sekä eri alojen asiantuntijoista. Jokaiselle jäsenelle on nimetty 2 varajäsentä.

Valmiusjohtoryhmän jäseniä ovat:

- kaupunginjohtaja (hallintojohtaja-kaupunginlakimies, talousjohtaja),
- tekninen johtaja (infrapäällikkö, kaavoituspäällikkö),
- sosiaalipalvelujen asiantuntija (Sosterin sosiaalipalvelujen tulosaluejohtaja, vammaispalvelupäällikkö, johtava sosiaalityöntekijä),
- sivistystoimenjohtaja (varhaiskasvatuspäällikkö, kulttuurijohtaja),
- tiedottaja (atk-suunnittelija, museoamanuenssi),
- valmiussuunnitteluvastaavana hallintopäällikkö (hallintojohtaja-kaupunginlakimies, tietosuojavastaava),
- viestintävastaavana elinkeinojohtaja (arkeologitutkija, elinkeinoasiamies),
- talousjohtaja (vastaava pääkirjanpitäjä, taloussuunnittelija),
- päivittäistavara huollon johtajana ruoka- ja siivouspalvelujen päällikkö (ruokapalvelupäällikkö, maaseutupäällikkö),
- terveydenhuollon asiantuntijana Sosterin avoterveydenhuollon ylilääkäri (perusterveydenhuollon johtava ylilääkäri, ylilääkäri),
- ympäristöterveydenhuollon asiantuntijana Sosterin terveysvalvonnan johtajana (terveystarkastaja, eläinlääkäri),
- Etelä-Savon pelastuslaitoksen Sln:n paloaseman päällikkö,
- valmiusjohtoryhmän sihteerinä hallintopäällikkö (kaupunginjohtajan sihteeri, toimitilasihteeri).

Valmiusjohtoryhmän kokoonpano on liitteenä B.

Valmiusjohtoryhmään on nyt poikkeusolojen aikana kutsuttu ryhmän varsinaiset sekä varajäsenet ja asiantuntijoina puhe- ja läsnäolo-oikeudella kaupungin vesihuoltopäällikkö, tietohallintopäällikkö, henkilöstöpäällikkö, vapaa-aikapäällikkö ja työsuojelupäällikkö sekä Sosterin kuntayhtymäjohtaja, Sosterin vs. johtajaylilääkäri, Samiedun rehtori, XAMK:n Savonlinnan yksikön koulutusjohtaja ja edustajat Kolomonen ry:stä sekä Savonlinnan ev.lut. seurakunnasta. Lisäksi valmiusjohtoryhmään on voitu kutsua muita asiantuntijoita kulloinkin käsittelyssä olevista asioista johtuen.

#### **Valmiusjohtoryhmän tehtävä:**

Valmiussuunnitelman mukaisesti valmiusjohtoryhmän tehtävänä on kaupungin johdon avustaminen mm. tilannekuvan ja tilannetietoisuuden muodostamisessa, kriisiviestinnässä ja muissa johtamistoimintojen tukitoimissa. Pitkäkestoissa vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa valmiusjohtoryhmä pidetään jatkuvasti miehitettynä.

Valmiusjohtoryhmä muodostaa kaupungin toimintojen osalta häiriötilanteen hallinnassa keskeisen toiminnallisen osan. Kukin johtoryhmän jäsen käyttää niitä toimivaltuuksia, joita hänelle kuuluu lain ja hallintosäännön mukaan.

Kaupunginjohtaja valmiusjohtoryhmän puheenjohtajana kutsuu valmiusjohtoryhmän koolle.

#### **Asioiden valmistelu ja esittely valmiusjohtoryhmälle:**

Valmiusjohtoryhmä käsittelee asioita ryhmän jäsenten valmistelun ja esittelyn pohjalta kuullen läsnä olevia asiantuntijoita. Valmistelija vastaa käsittelyyn tulevan asian valmistelun lainmukaisuudesta ja asian riittävästä selvityksestä. Valmistelu tehdään dokumentoidusti kirjallisena ja siinä tuodaan asiaan vaikuttavat seikat esille. Lisäksi valmiusjohtoryhmä voi perustaa työryhmiä asioiden valmistelua varten.

#### **Luottamushenkilöiden informointi:**

Vaikka luottamushenkilöillä ei ole häiriötilanteissa varsinaista operatiivista roolia, keskeisten luottamushenkilöiden on kuitenkin hyvä tietää häiriötilanteen perustiedot ja sen hallintaan liittyvät toimenpiteet. Tästä johtuen valmiusjohtoryhmän pöytäkirjat on valmiussuunnitelman mukaisesti lähetetty kaupunginhallituksen puheenjohtajalle ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle sekä saatettu tiedoksi kaupunginhallitukselle aina seuraavassa kokouksessa. Jatkossa pöytäkirjat lähetetään myös kaupunginhallituksen jäsenille sekä lautakuntien puheenjohtajille hallintopäällikön toimesta.

Työn kuormitus on ollut korkea ja poikkeusoloista johtuen työn kuormitus on entisestään kasvanut, jonka johdosta täytäntöönpanossa voi olla viivettä. 6.5.2020 valmiusjohtoryhmän pöytäkirja on saatettu tiedoksi kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, valtuuston puheenjohtajalle sekä kaupunginhallituksen jäsenille 13.5.2020.

6.5. kokouspöytäkirja on lähetetty kaupunginhallitukselle tiedoksi 13.5. 12.5. ja 14.5. pöytäkirjat on lähetetty kaupunginhallitukselle tiedoksi 14.5. Lisäksi kaupunginhallitus sai selonteon asiasta 13.5.2020.

Savonlinnassa 27.5.2020

Janne Laine  
Kaupunginjohtaja

Aki Rasimus  
Hallintojohtaja-kaupunginlakimies

Seija Hytönen  
Hallintopäällikkö

Tuija Kauppinen  
vs. Sivistystoimenjohtaja

Kari Tikkanen  
tekninen johtaja

Arja Petriläinen  
talousjohtaja

Janne Weander  
elinkeinojohtaja

Johanna Kotilainen  
ruoka- ja siivouspalveluiden päällikkö